

YOSHLAR MA'NAVIYATINI SHAKLLANTIRISHDA HUQUQIY TA'LIMNING O'RNI

Qosimov Xamidullo Abduqaxxor o'g'li
Bulturov Jamshidbek Soxibjon o'g'li

Namangan Davlat universiteti Yuridik fakulteti Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi MIG'-AU-21 guruh talabalari.

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ma'naviyat va huquq fanlarining ta'lim tizmidagi o'rni, Zamonaviy bilim ko'nikmalarga va zamonviy kasb xunarlariga, o'z mustaqil fikriga ega bo'lgan yoshlarni o'z huquqlari anglashi hamda milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, Huquq fanlari bugungi yoshlarni huquqiy salohiyatni oshirishda hamda bilimlarni mustahkamlaydi, shular haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: Ma'naviyat, huquq, ta'lim, o'quvchilar, huquqiy munosabatlari, huquq fanlari, vatanparvarlik, jamiyat va millat, o'quv dasturi.

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается роль духовно-правовых наук в системе образования, современные знания, умения и современные профессиональные навыки, воспитание молодежи, имеющей собственное независимое мнение, осознание своих прав и в духе национальных и общечеловеческих ценностей. , юридические науки в повышении правового потенциала современной молодежи и укреплении знаний, дана информация о них.

Ключевые слова: Духовность, право, образование, студенты, правоотношения, юридические науки, патриотизм, общество и нация, учебная программа.

ABSTRACT

In this article, the role of spirituality and legal sciences in the educational system, modern knowledge skills and modern professional skills, education of young people who have their own independent opinion, awareness of their rights and in the spirit of national and universal values, Law sciences in increasing the legal potential of today's youth and strengthening knowledge, information about them is given.

Key words: Spirituality, law, education, students, legal relations, legal sciences, patriotism, society and nation, curriculum.

“Agar jamiyat hayotining tanasi iqtisodiyot bo‘lsa, uning joni va ruhi ma’naviyatdir. Biz yangi O‘zbekistonni barpo etishga qaror qilgan ekanmiz, ikkita mustahkam ustunga tayanamiz. Birinchisi – bozor tamoyillariga asoslangan kuchli iqtisodiyot. Ikkinchisi – ajdodlarimizning boy merosi va milliy qadriyatlarga asoslangan kuchli ma’naviyat”.

Sh.M.Mirziyoyev

Bugungi yoshlar ma’naviyatli yetuk komil inson bo‘lib yetishishi muhim ahamiyatga ega. Shu jumladan ta’lim olayotgan barcha o‘quvchi yoshlar o‘z huquqlari burchlarni bilishlari zarurdir. Huquqiy ta’lim yoshlarning adolat va adolat haqidagi tushunchalarini oshirishi mumkin. Qonun va huquq tizimi bilan tanishish orqali talabalar inson huquqlari, tenglik va adolatga erishish kabi ijtimoiy adolat masalalarini chuqurroq tushunishlari mumkin. Umuman olganda, huquqiy ta’limning yoshlar ma’naviyatini shakllantirishdagi aniq o‘rni to‘g‘risida olimlar o‘rtasida turli fikrlar mavjud bo‘lsa-da, ularning axloqiy jihatdan kamol topishiga, adolatni anglashiga ijobiy hissa qo‘shishi shubhasiz. Huquqiy ta’lim - bu huquq sohasidagi bilim va ko‘nikmalarni egallash jarayoni. U huquqshunoslik fakultetlarida rasmiy ta’limni, shuningdek, amaliyot va shogirdlik orqali amaliy mashg‘ulotlarni o‘z ichiga oladi. Huquqiy ta’lim talabalarni advokatlar, sudyalalar, huquqshunoslar, qonunchilar va siyosatchilar kabi turli xil rollarga tayyorlashga qaratilgan.

Huquqiy ta’lim odatda huquqiy nazariya, moddiy huquq, protsessual huquq, axloq va kasbiy javobgarlik kabi keng mavzularni qamrab oladi. Huquq maktablari, shuningdek, korporativ huquq, soliq huquqi, intellektual mulk huquqi, atrof-muhit huquqi va xalqaro huquq kabi sohalarda ixtisoslashtirilgan kurslarni taklif qilishi mumkin. “Muxtasar qilib aytganda, olis va yaqin tariximiz shuni ko‘rsatadiki, xalqimiz doimo ma’naviy jasorat hissi bilan yashagan va bu ulug‘ tuyg‘u uning hayotida yillar, asrlar o‘tgan sayin tobora kuchayib, yuksalib bormoqda. Chunki xalq ma’naviyati shunday bir buyuk ummonki, har qaysi avlod undan kuch-qudrat, g‘ayrat va ilhom olib, o‘zining naqadar ulkan ishlarga qodir ekanini namoyon etadi.”[1]

Huquq fanlariga yondashadigan bo‘lsak ta’lim tizimdagi o‘rni haqida keng qamrovli bayon etamiz. Bugungi o‘quvchilar o‘z huquqlarni bilishlari hayoti davomida o‘zlari uchun muhim ahamiyatni kasb etadi. Shuning o‘rnida huquq degan tushunchaga ta’rif bersak. Huquq davlat tomonidan belgilangan yoki tasdiqlangan umum majburiy ijtimoiy normalar tizimi. U huquqiy munosabatlar va fuqaroning davlat tomonidan mustahkamlanadigan, kafolatlanadigan va muhofaza etiladigan asosiy huquqlarini o‘z ichiga oladi. Huquqning o‘ziga xos umumiy va maxsus belgilari mavjud. Huquqning ijtimoiyligi, normativ ko‘rsatmalardan iboratligi, adolat va erkinlik g‘oyalarni

ifodalashi, umum majburiy va irodaviy xususiyatlari, qonuniy aniqligi, rasman belgilanganligi, tizimligi va jo'shqinligi, davlat tomonidan muhofaza etilishi shular jumlasidandir. Mustaqillik tufayli O'zbekistonda ham bu boradagi urinishlar va sa'y-harakatlar, izlanish va tadqiqot ishlari birmuncha kuchaydi. O'zbek huquqshunoslik fani vujudga keldi. Bu fan namoyandalari milliy davlatchilik tarixini, huquq va davlat umumnazariy masalalarini o'rganish borasida milliy qadriyatlarni, ilmiy merosni zamonaviy umuminsoniy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirishga harakat qilmoqdalar. Bu sohaga milliy istiqlolni mustahkamlash ishining bir qismi sifatida qaramoqdalar. "Yoshlar huquqiy madaniyatini yuksaltirish eng avvalo ularda qonunlarga hurmatni shakllantirish, o'z huquq va burchlarini to'liq anglab yetish va rioya etish, befarqlikka yo'l qo'ymaslik, jinoyatchilikning oldini olish kabi bir qator muammolarning amaliy yechimi bo'lib xizmat qiladi. Huquqiy savodxonlik fazilati shaxs-jamiyat-davlat munosabatlariga muhim ta'sir ko'rsatadi, hayotda mehnat faoliyatida yoki boshqa bir sohada yuzaga keladigan muammolarni adolatli va xolis hal qilish imkonini beradi"[2]

Masalaga bunday yondashuv davlat va huquq tushunchalarini yangicha anglashga asoslangan. "Biz yaqin o'tmishimizda sinfiy hukmronlikning quroli sifatida davlat haqidagi markscha G'oyani shior qilib olib, bu nazariyani dogmaga, davlat va huquqni esa sinfiy kurash, sinfiy raqiblarni yengish vositasiga aylantirgan edik. Demokratiya sharoitlarida esa davlat ijtimoiy qarama-qarshiliklarni zo'rlik va bostirish yo'li bilan emas, balki ijtimoiy kelishuv, xalq ta'biri bilan aytganda, murosai madora bilan bartaraf etish vositasiga aylanadi. Huquqning o'ziga esa ijtimoiy hamjihatlik va kelishuvga asoslangan ijtimoiy tartib-intizomga erishish, erkinlik, adolatparvarlik va tenglikni vujudga keltirish vositasi sifatida yondashiladi."[3] Huquq fanlari zamonaviy huquqshunos kadrlarni tayyorlash tizimida yetakchi o'rinni egallaydi. Huquqning kelib chiqishi, rivojlanishi, faoliyat yuritishi va istiqboli bilan bog'liq eng umumiy qonuniyatlarni ochib berish barobarida mazkur fan davlat va huquq hodisalarining tabiatini tushunish, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va rolini aniqlash imkonini beradi. Mazkur huquq fanlari darslik ham fan bo'yicha modul o'quv dasturiga mos ravishda tayyorlangan bo'lib, uning maqsadi talabalar va kitobxonlarning keng doirasiga huquqiy hodisalarni chuqur o'zlashtirishlariga yordam berishga qaratilgan. Shundan kelib chiqib aytish mumkinki qonunchilik, shaxsning huquqlari va majburiyatlari to'g'risida odamlarning puxta bilimlariga erishish, o'zgarmas ijtimoiy qadriyat sifatida qonunning obro'sini oshirish, unga hurmat, huquqiy nigilizm va kinizmni qat'iyat bilan engish, Fuqarolar o'rtasida qonuniy xulq-atvorga nisbatan barqaror yo'nalishni yaratish, qonunga bo'ysunish munosabati va odatlarini shakllantirish, uning buzilishining barcha holatlariga nisbatan murosasizlik muhitini yaratish, javobgarlikning muqarrarligi. Fransiya va Germaniya kabi fuqarolik huquqi mamlakatlarida yuridik ta'lim odatda huquq bo'yicha bakalavriat ta'limini va

huquqshunoslik bo'yicha magistr darajasiga olib keladigan aspiranturani o'z ichiga oladi. Umuman olganda, yuridik ta'lim yuridik kasbda martaba izlayotgan har bir kishi uchun juda muhimdir. U jismoniy shaxslarga murakkab huquqiy tizimlarda harakat qilish va o'z mijozlari yoki tashkilotlari nomidan ongli qarorlar qabul qilish imkonini beradigan bilim va ko'nikmalarning asosini ta'minlaydi. Ertamiz egalari bo'lgan yoshlarni huquqiy tarbiyasi har doim mustahkamlab borishimiz zarur va shart.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. I.A.Karimov "Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch" Toshkent 2008-yil (121-bet)
2. Amirov Z. "Huquqiy xabardorlikni oshirish huquqiy ong va madaniyatni yuksaltirish vositasi sifatida" // Jamiyat va boshqaruv –2015. №3
3. I.A.Karimov "Vatan sajdagoh kabi muqaddasdir" 3-tom Toshkent "O'zbekiston" 1996-yil (14-bet)
4. O.Karimova "Huquqshunoslik" Qayta ishlangan, to'ldirilgan to'rtinchi nashr "Sharq" Nashriyot-Matbaa Aksiyadorlik Kompaniyasi Bosh Tahririyati Toshkent — 2010
5. Akbarali O'g'li, Satvoldiyev Fakhridin. "PROSPECTS FOR IMPROVING THE TECHNOLOGIES OF DEVELOPING LEGAL THINKING FOR SCHOOLCHILDREN (ON THE EXAMPLE OF THE PROVINCE OF NAMANGAN)." CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS 4.01 (2023): 94-97.
6. Muhammadjon Imomnazarov "Milliy ma'naviyat bosqichlari" Toshkent 2010
7. Akbarali O'g'li, Satvoldiyev Fakhridin. "Maktab o'quvchilarining huquqiy tafakkurini shakllantirish huquqiy madaniyatni yuksaltirishning yetakchi bo'g'ini sifatida." Ta'lim fidoyilari 13 (2022): 225-228.
8. Sh.A.Saydullayev "Davlat va huquq nazariyasi" Toshkent 2018
9. Javodbek Yoqubov Ergash Hayitboyev "Huquqshunoslik" Toshkent "Yangi asr avlodi" 2006
10. <https://uz.wikipedia.org>